

VUvereniging

NIEUWS APRIL 2019

VUVERENIGING

Een volle wintertuin: De Vrije Wereld slaat aan

Hoe zou Mark Rutte *swipen* met Tinder, kan het gezellig zijn met kerst, waarom zijn we meer of minder vrijgevig bij collectes, wat maak je mee als vluchteling en wat heeft Boeddha met ons huidige stressniveau van doen? Zomaar wat kwesties die aan de orde zijn geweest in de Botanische Tuin Zuidas tijdens De Vrije Wereld. In iets meer dan een uur bijgepraat worden over een onderwerp vanuit diverse invalshoeken blijkt een succesformule. Een bezoeker: "Ik vind de sprekers relevant en van goed niveau. En het is leuk om in deze omgeving te zijn."

Bij De Vrije Wereld benaderen we een onderwerp steeds met frisse blik. Dus niet alleen een wetenschapper uitnodigen voor een praatje, maar ook kijken of er een ander geluid te vinden is. We laten ervaringsdeskundigen aan het woord en lichten relevante projecten uit die we als vereniging subsidiëren. Met vier edities achter de rug kan met enthousiasme worden uitgezien naar de volgende afleveringen. Op 9 mei gaat het over gendervraagstukken en 13 juni zal het klimaat van verschillende kanten bekeken worden. Houd de website in de gaten voor het programma en de thema's voor de najaarsedities.

vuvereniging.nl/vrijewereld

Zeph van Berlo vertelt over onderzoek naar online daten tijdens De Vrije Wereld

FOTO: ERIC VAN ROSSUM

MARTIN LUTHER KINGLEZING NAAR NAJAAR 2019

De jaarlijkse Martin Luther Kinglezing vindt in 2019 niet in april, maar in november plaats.

De lezing wordt dit najaar onderdeel van het diversiteitssymposium.

Houd voor meer informatie over datum en programma onze website in de gaten.

vuvereniging.nl

VUvereniging ondersteunt vele projecten. We lichten er in elke nieuwsbrief een toe. Deze keer:

WO&MEN@VU NETWERK

In 2017 is er een netwerk opgericht om gendergelijkheid te stimuleren en op een positieve manier onder de aandacht te brengen binnen de VU. De noodzaak hiervoor is voor velen niet manifest. En dat kan kloppen: genderbias is voor een groot deel onbewust gedrag dat ons met de paplepel is ingegoten. Nienke de Bruijn en Veroni Eichelsheim vertellen hoe het zit, en wat ze eraan gaan doen.

HOE IS JULLIE NETWERK ONTSTAAN?

Nienke: "Tijdens internationale vrouwendag in 2017 zijn er drie wetenschappers naar voren gestapt om dit idee te lanceren. Veroni was daar één van. Het College van Bestuur stond er helemaal achter."

Veroni: "En sindsdien hebben we plannen gemaakt, maar ook gewor-
steld met problemen. Hoe worden we zichtbaar? Waar horen we thuis in de organisatie? Hoe vinden we draagvlak? Bleek bijvoorbeeld meteen dat je zonder kostenplaats helemaal niet bestaat, dat je niks kan laten maken, bestellen, schrijven, drukken, een website. Dat is nu opgelost."

Nienke: "Ja, Human Resource Management, waar ik werk, heeft het onder haar hoede genomen. Logisch ook wel, ze zijn er bijvoorbeeld ook om het personeel te ondersteunen met cursussen, iedereen goede kansen te geven, dus waarom dit niet?"

GENDERGELIJKHEID, OF ONGELIJKHEID, IS DAT NIET ALLANG BESPREEKBAAR?

V: "Dat is inderdaad de meest gehoorde reactie. Het is toch niet meer nodig? Nou, als dat zo is, dan heffen we onszelf onmiddellijk op. We hebben bijna allemaal last van een meer of minder subtiele vorm van genderbias, ik net zo goed. Wij willen dit op een positieve manier, zonder te klagen,

Nienke de Bruijn (L) en Veroni Eichelsheim

FOTO: ERIC VAN ROSSUM

onder de aandacht brengen en bespreekbaar maken."

N: "Het blijkt dat bijvoorbeeld maar 11 procent van de mannen ouderschapsverlof neemt. Dat is niet perse omdat ze het zelf graag zo willen, maar omdat het binnen onze huidige maatschappij op onbewust niveau een impliciete waarde is."

V: "En dat er dus nog steeds impopulaire maatregelen als vrouwenquota nodig zijn om het een zetje in de juiste richting te geven. Het is niet normaal dat we het vanzelfsprekend vinden dat mannen de hoofdkostwinner zijn en veel vrouwen parttime werken. Als dit over een aantal jaren in alle lagen van de VU bespreekbaar is, van studenten tot hoogleraren, van wetenschappelijk tot ondersteunend, dan ben ik tevreden. Tot die tijd is het zichtbaar maken van impliciete genderbias nog echt nodig."

MET ALLEEN OP KWALITEIT SELECTEREN IS ER VERDER TOCH NIKS MIS?

V: "Ja, dat argument hoor je van Mark Rutte ook steeds, maar inmiddels heeft hij een bijna exclusief mannennetwerk. Dat schiet natuurlijk niet op. Kwaliteit is gelijk verdeeld, kansen duidelijk niet. Bij de ondersteunende diensten aan de VU is het trouwens veel beter gesteld met gelijkheid dan in het wetenschappelijk bedrijf."

WAT IS IMPLICIETE GENDERBIAS?

V: "In vacatureteksten zie je bijvoorbeeld dat de verlangde competenties uiterst mannelijk zijn. Dat maakt dat vrouwen minder solliciteren."

N: "Vrouwen willen vaak ook aan het hele rijtje competenties voldoen, anders solliciteren ze niet. Dat werkt bij mannen anders. Dus in de vacaturetekst zit ook al een bias. Bovendien is

het zo dat de meerderheid een onbewuste voorkeur heeft voor mannelijk leiderschap, dat werkt door in allerlei keuzes.”

V: “Omdat onze ervaringen met mannelijk leiderschap zoveel groter zijn gebeurt er van alles in je hoofd als er iets afwijkt van de norm. Het past niet in de mal. Een ander voorbeeld, dat ik zelf heb meegemaakt, is dat je het als vrouw om je oren kan krijgen als je voltijds blijft werken als je kinderen hebt gekregen. Dat zal bij mannen nooit gebeuren. Je ziet het ook in taal. Als een vrouw goed kan onderhandelen wordt dat vaak negatief gekwalificeerd: kenau, bitchy, haar op d’r tanden, enzovoort. Bij mannen heet dat gewoon een goede onderhandelaar.”

N: “En dit geldt in het algemeen voor alle minderheden, niet alleen voor vrouwen. Je bent bijvoorbeeld nog meer benadeeld als je als vrouw ook nog eens tot een minderheidsgroepering behoort. Dan heb je iets om tegen te vechten. Er zijn iets van dertig impliciete voorkeuren die mensen kunnen hebben: dat gaat niet alleen over gender, maar ook bijvoorbeeld etnische afkomst, leiderschap, seksuele voorkeur.”

WERK AAN DE WINKEL. HOE GAAN JULLIE HET AANPAKKEN?

V: “We zijn bezig met dat elke faculteit om de twee jaar een eigen evenement rondom dit thema organiseert. Ze bepalen zelf het onderwerp, maar moeten er zelf ook geld en tijd in steken. Elke faculteit heeft z’n eigen problematiek. Bij de een hebben ze last van vrouwenoverschot bij de studenten, bij de ander komen er bijna geen vrouwen hoger in de organisatie voor. Wij helpen ze met organiseren en reclame maken voor het evenement. Bij rechten komen er twee vrouwen, een jurist en een criminoloog, binnenkort vertellen hoe ze het doen en wat ze allemaal tegenkomen.”

N: “Dat werkt heel goed. Zo maak je iedereen eigenaar van het probleem, gaat het binnen de organisatie leven en

wordt het langzamerhand beter bespreekbaar. We gaan bijvoorbeeld ook aan de slag met het inclusiever maken van het mentoraatsysteem, zodat het bij medewerkers ook een onderwerp is, dat er rolmodellen zijn.

“Kwaliteit is gelijk verdeeld, kansen duidelijk niet”

En we willen graag het cursusaanbod tegen het licht houden. Richt zich dat ook voldoende op gender, gelijkheid en diversiteit?”

WAT WILLEN JULLIE OVER DRIE JAAR KUNNEN AFTREPEN?

V: “Afgezien van wat we al genoemd hebben? Mannen erbij! Dat zou ik leuk vinden, dat we over drie jaar de vruchten plukken van een breed gevoerde discussie en iedereen erbij zit. Tegelijk staat de maatschappij hopelijk niet stil, en zal er ook van daaruit het een en ander zijn veranderd. Misschien uitbreiding van vaderschapsverlof. En dat we een platform vormen, niet om te klagen, maar dat we een database hebben van mensen die we aan elkaar kunnen koppelen op een heel laagdrempelige manier.”

N: “Met het cursusaanbod zitten we nog in een tweestrijd. Veel is gericht op empowerment en onderhandelen. Maar willen we nou die vrouwen repareren om in een mannelijk systeem te passen, of is het een beetje van beide, of gaan we er voor zorgen dat het systeem veel inclusiever wordt?”

V: “Die vraag gaan we denk ik wel beantwoorden in de komende drie jaar. Het zou mooi zijn dat een eigen stijl, mannelijk of vrouwelijk of wat dan ook, gewoon geaccepteerd wordt.”

Op 18 april wordt aan de VU de lezing ‘Mannen én vrouwen aan de top: gaat dat wel samen?’ gegeven (aansluitend borrel). Zie agenda voor tijd en locatie.

ABRAHAM KUIJPERLEZING De taal van de wereld

Taalliefhebbers aller landen verenigt u! De diversiteit van onze boekenkasten staat onder druk. Het Engels als dominante taal dreigt andere taalgebieden van de plank te drukken. In Nederland lijkt het Nederlands zelfs van de universiteiten te verdwijnen. Vrije Schrijver Annelies Verbeke verzet zich hiertegen en springt op de bres voor de meertalige wereld in de literatuur en academie met haar essay ‘De taal van de wereld’.

Tijdens de Abraham Kuiperlezing gaat ze onder leiding van Abdelkader Benali in gesprek met Brits auteur Ann Morgan. Morgan stuitte in haar project ‘A year of reading the world’ op verschillende blinde vlekken van taalregio’s waar nog nooit een literair werk van vertaald werd naar het Engels. Hoogleraar Engelse Taal en Letterkunde Diederik Oostdijk en de Friese Dichter des Vaderlands Tsead Bruinja reageren inhoudelijk op het essay van Annelies Verbeke. Kenneth Herdigein geeft een introductie tot zijn voorstelling ‘Mei’. Saartje Van Camp (onderdeel van Spinvis) brengt samen met het internationale vrouwenkoor Mihira kinderliedjes uit alle windstreken.

[Zie agenda voor tijd en locatie](#)

Column van Willem Schoonen

STAMCELLIGHEID

FOTO: MAARTJE GEELS

Wetenschappelijk tijdschrift *PNAS* (Proceedings of the National Academy of Sciences) drukte onlangs een pleidooi af dat de VU op het lijf geschreven is, of zou moeten zijn. De titel: *Why science needs philosophy*. De ondertekenaars: een groep overwegend jonge, Europese onderzoekers uit verschillende disciplines. Hun boodschap: hoewel de moderne (natuur)wetenschap werd geboren uit filosofie, zijn ze vreemden voor elkaar geworden.

Wetenschappers zien filosofie als een vreemde bezigheid met soms anti-wetenschappelijke trekken. Filosofen zijn vaak slecht op de hoogte van de jongste ontwikkelingen in de (natuur)wetenschappen, of zien daarvan de relevantie niet voor hun eigen werk. Het wetenschapsbedrijf, dat aanzet tot specialiseren, subsidies binnenhalen, publiceren en valoriseren, doet de rest: filosofen en natuurwetenschappers krijgen de tijd niet eens meer om van elkaar te leren.

Dat is een verlies, schrijft de groep onderzoekers, want filosofie kan de wetenschap verder helpen en omgekeerd. En dan gaat het niet alleen over filosofische kritiek op (natuur)wetenschappelijke methoden, maar ook en vooral om het verhelderen van wetenschappelijke concepten.

Recent voorbeeld dat de auteurs van het pleidooi aanvoeren, is de stamcel.

Stamcellen genieten grote belangstelling van de (medische) wetenschap omdat ze kunnen uitgroeien tot verschillende celtypen, zowel gewenste celtypen als ziekmakende. Stamcellen kunnen nog alle kanten op. Maar, vraagt de filosoof dan, is dat vermogen een eigenschap van de cel zelf, los van zijn omgeving, een eigenschap die die cel alleen onder bepaalde omstandigheden heeft, of een eigenschap die door de juiste omgevingsfactoren bij tal van cellen van kan worden aangezet?

“Wetenschappers zien filosofie als een vreemde bezigheid met soms anti-wetenschappelijke trekken.”

Met het woord stamcel zeg je nog niets, aldus de filosoof; het gaat niet om een ding maar om een eigenschap, om ‘stamcelligheid’, en je moet goed kijken waar die zit. Die filosofische inbreng heeft biochemici en medisch onderzoekers op nieuwe paden gebracht. Iets vergelijkbaars is gebeurd in de immunologie, het onderzoek naar afweerreacties, en in de neuro- en cognitiewetenschappen en hun worsteling met concepten als bewustzijn en vrije wil.

Nu gaan roepen dat wetenschappers en filosofen meer moeten gaan samenwerken, zal weinig uithalen, besluiten de wetenschappers. Hun pleidooi eindigt daarom met praktische tips:

- Maak op wetenschappelijke conferenties ruimte voor filosofen
- Haal een filosoof naar je onderzoeksgroep of afdeling
- Laat promovendi begeleiden door een senior uit eigen vakgebied én een filosoof
- Richt curricula in voor wetenschap en filosofie
- Lees wetenschappelijke artikelen, maar ook filosofische boeken
- Maak in wetenschappelijk tijdschriften ruimte voor artikelen over conceptuele en filosofische kwesties.

Kijkend naar die tips, doet de VU al meer dan menig andere universiteit. Maar ze zou zich kunnen profileren door dit verder uit te bouwen en de brug tussen (natuur)wetenschappen en filosofie tot haar unieke kern te maken.

DE WERELD IN HET KORT Vrije Schrijver Studentenevenement

Vrije Schrijver Annelies Verbeke brengt op 7 mei met 'De wereld in het kort' haar liefde voor het korte verhaal samen met haar streven naar een diverser aanbod in de internationale boekenkast.

Studenten en medewerkers van de VU droegen korte verhalen voor die in een andere taal dan het Engels gepubliceerd zijn. Die zijn vertaald en worden gebundeld in een speciale editie van Expanded Field, het literaire tijdschrift van studenten van de VU. Op dinsdag 7 mei vindt er een feestelijke lancering plaats van het korte verhalen project

FOTO: ALEX SALINAS

van Annelies Verbeke in 3D. Daarnaast zijn er verspreid over de campus zes luisterstoelen neergezet, die je in zes korte verhalen over de wereld meenemen. Neem plaats. Pak de hoorn van de haak. Draai een nummer. Wees stil. Luister. [Zie agenda voor tijd en locatie](#)

TERUGBLIK

MAATSCHAPPIJ EN WETENSCHAP DE KERK IN BRENGEN VUvereniging in Kortenhoef

FOTO: ANNETTE KEMPERS

Een vast terugkerend item in de agenda van VUvereniging zijn de lezingen in het mooie laatmiddeleeuwse kerkje van Kortenhoef. "Al bijna 15 jaar proberen we, samen met VUvereniging, de maatschappij maar ook de wetenschap onze kerk in te brengen", aldus Corrie van Egmond, pastor van hervormde huize van de Streekgemeente.

Elke maand vindt er op zondag een lezing plaats: "We kozen ervoor om in plaats van een kerkdienst elke maand een lezing te organiseren op het grensvlak van religie, kunst en cultuur. Om mensen te bereiken die normaal gesproken niet zo snel bij ons binnen zouden stappen. Het publiek bij de lezingen bestaat uit reguliere kerkgangers, maar ook uit mensen voor wie de drempel van de kerk toch iets te hoog voelt. Voor hen zijn de lezingen een mooi moment om vanuit een maatschappelijk of cultureel startpunt bezig te zijn met zingeving."

Jaarlijks worden er vier lezingen georganiseerd in samenwerking met VUvereniging, waarbij Gezien Ridderbos namens de vereniging het voortouw neemt: "In eerste instantie raakte ik via mijn werk als regiocoördinator voor VUvereniging betrokken bij de lezingen in Kortenhoef. Het team vanuit de kerk is echter zo enthousiast en de plek is zo bijzonder, dat ik ook na mijn pensionering heb besloten om hier aan te blijven bijdragen. Ook de klassieke musici die bij elke lezing optreden geven de bijeenkomsten echt iets extra's."

Een van de meest bijzondere momenten voor Corrie was de lezing van VU religiewetenschapper Annewieke Vroom. Zij vertelde over hoe Japanse monniken bij hun kloosterintrede een kort gedichtje moeten schrijven over het moment dat ze zullen sterven. Annewieke vroeg voorzichtig aan het aanwezige publiek of zij dat ook wilde proberen. Hier kwamen zeer bijzondere gedichten uit. Corrie: "Een vrouw heeft het gedicht dat ze toen schreef, later als tekst op de rouwkaart van haar man gezet. Een mooi voorbeeld van hoe de lezingen door kunnen werken in de mensen."

Binnenkort neemt Corrie van Egmond afscheid van de Oecumenische Streekgemeente. Zij verhuist naar Hengelo, waar zij een nieuwe werkplek heeft gevonden. De lezingen in Kortenhoef gaan in het najaar gelukkig weer verder. Houd onze website in de gaten voor nieuwe data.

AGENDA

- 18/04/2019 **Mannen en vrouwen aan de top: gaat dat wel samen?**
Tijd: 15:30-17:00 uur. Locatie: VU, zaal Agora 1, De Boelelaan 1105, Amsterdam
-
- 02/05/2019 **Behandelbaarheid en begeleiding van mensen met dementie**
Tijd: 20:00 uur. Locatie: Theater Posa, Kempenaar 1-10, 8242 BA Lelystad
-
- 07/05/2019 **De wereld in het kort - studentenevenement**
Tijd: 15:00-17:00 uur. Locatie: Vrije Universiteit, campus, 3D debatcentrum
-
- 09/05/2019 **De Vrije Wereld: Genderblender – identiteit in de mix**
Tijd: 16:00-17:15 uur. Locatie: Botanische Tuin Zuidas, Van der Boechorststraat 8, Amsterdam
-
- 21/05/2019 **Abraham Kuijperlezing: De taal van de wereld**
Tijd: 20:00-22:00 uur. Inloop v.a. 19:30 Locatie: Zuiderkerk, Amsterdam
-
- 13/06/2019 **De Vrije Wereld: Klimaat op hol**
Tijd: 16:00-17:15 uur. Locatie: Botanische Tuin Zuidas, Van der Boechorststraat 8, Amsterdam
-
- 15/06/2019 **Zinvolle Doelen in de Revalidatie - ontmoetingsbijeenkomst voor leden VUvereniging**
Houd de website in de gaten voor tijd en locatie

Met enige regelmaat worden er nieuwe evenementen ontwikkeld. Daarom kan het zijn dat deze agenda niet volledig is. Kijk voor het meest actuele programmaoverzicht op www.vuvereniging.nl.

ONTMOETINGSBIJEENKOMST OVER NIEUWE METHODIEK IN REVALIDATIEPROCES

Op zaterdag 15 juni vindt er na afloop van de Ledenraadsvergadering weer een ontmoetingsbijeenkomst plaats. Dit keer staat het bijzondere project Zinvolle Doelen in de Revalidatie centraal, dat ondersteund wordt door VUvereniging.

Bij een revalidatieproces is het stellen van doelen een essentieel onderdeel van de behandeling. Waar moet de revalidatie tot leiden, wat is er haalbaar? Echter, zowel revalidatieartsen als cliënten geven aan dat het moeilijk is doelen te formuleren die voor de cliënt persoonlijk betekenis hebben. En juist dit soort doelen zouden bij kunnen

dragen aan een beter revalidatieproces. Het VUmc heeft nu in samenwerking met o.a. revalidatiecentrum Reade een methodiek ontwikkeld om cliënten, revalidatieartsen en het betrokken revalidatieteam te helpen zinvolle (betekenisvolle) doelen te stellen. De kern van deze methodiek bestaat uit een gesprek tussen de geestelijk verzorger, cliënt en revalidatiearts. In dit gesprek worden de opvattingen van de cliënt over zijn of haar zingevingskader (kernwaarden, relaties, wereldopvatting, identiteit en innerlijke houding) verkend. Joost Dekker (hoogleraar / projectleider), drs. Lenneke Post (geestelijk verzorger) en

Onno Manck (physician assistant) zullen de methodiek en de eerste ervaringen daarmee bespreken. Leden van VUvereniging zijn van harte welkom en worden ook uitgenodigd om een introducee mee te nemen. De bijeenkomst bestaat uit drie korte lezingen die het project vanuit verschillende perspectieven belichten, gevolgd door de gelegenheid om vragen te stellen. Na afloop is er een gezamenlijke lunch met de mogelijkheid tot netwerken met andere leden.

[Locatie en tijd worden binnenkort bekend gemaakt. Houd onze website in de gaten: \[vuvereniging.nl\]\(http://vuvereniging.nl\)](#)

NIEUWSBRIEF PER E-MAIL ONTVANGEN?

Wil je deze nieuwsbrief voortaan per e-mail ontvangen? Stuur dan een e-mail met je e-mailgegevens naar vereniging@vu.nl. Ook wanneer je geen nieuwsbrief meer wilt ontvangen kun je mailen naar dit adres.